

Absolventský projekt – magisterské studium

Kristýna Švihálková – bicí nástroje

$$h = 1/2 \, g t^2$$

Pedagogické vedení:

doc. Mgr. Ing. MgA. Dan Dlouhý, Ph.D.

prof. MgA. Martin Opršál

Čtvrtek 25. března 2021 v 17 hod.

Klenbový sál HF JAMU, Komenského nám. 6

1. Georges Aperghis – *Le corps à corps*
2. Casey Cangelosi – *Bad Touch*
3. Julie Spencer – *Everybody Talk About Freedom*
4. Yuji Takahashi – *The Wolf*
5. María Bulla – *Mountains*
6. Jacob Druckman – *Reflections on the Nature of Water*
 - I. *1 Crystalline*
 - II. *2 Fleet*
 - III. *3 Tranquil*
 - IV. *4 Gently Swelling*
 - V. *6 Relentless*
 - VI. *5 Profound*

Prolog

Svoboda – neuchopitelné, dechberoucí, prchavé, všedně nevšední slovo, nebo dokonce stav, pocit, či způsob jednání? Musíme překročit hranice sami sebe, abychom svobodu našli? Jsou vždy naše rozhodnutí svobodná? Vážíme si svobody? Lze svobodu někomu vzít? Kde svobodu nalézt?

Čistě sólový absolventský projekt s prvky hudebního divadla hledá odpovědi na otázky týkající se tohoto vysoce návykového fenoménu, kterého si většinou začneme vědomě vážit až v momentě, kdy ho ztratíme. V jednotlivých skladbách se zrcadlí podoby svobody a s nimi spojené otázky vyplouvající na povrch prostoru, ve kterém se volně mísí s přítomným okamžikem a vytvářejí samovolné reakce, které ústí v kolemjdoucí odpovědi.

Skladba pro zárb a hlas ***Le Corps à Corps*** (1978) Georgese Aperghise (*1945) zachycuje prostředí závodního okruhu. Hráč se nejen dostává do pozice samotného závodníka, ale také komentátorů, diváků, závodní dráhy nebo svých rivalů. Aperghis dynamičností a expresivitou, které jsou nezbytné k tomu, aby kompozice nabyla kontur, vysvobozuje interpreta ze své role a místo ní mu nabízí pozici performerera vyprávějícího strašlivý příběh plný zvratů a různých obrazů vycházejících z vlastního nitra. Závod neúprosně směřuje kupředu a performer zmítaný přehřelými vnitřními hlasy deroucích se na povrch, se řítí do neznáma podmíněného vlastním svobodným rozhodnutím.

Le Recite: „*Avant dix heures, autour du cadavre, ils étaient déjà répartis tout le long de la course, des deux côtés, au corps à corps. Les seules actions visibles avaient lieu à la ligne Départ-Arrivée, où de temps à autre un chariot surgissait – saisissant le casque étincelant, faisant un bond, se blessant au bras – à toute blinde du nuage de poussière, et descendait en titubant de sa meule, que l'équipe d'entretien s'empressait d'emplir d'essence et de relancer sur la piste, avec un motard tout frais dessus. De sa blessure fraîche, à son bras le sang coule. D'immenses cris s'élèvent.*“

Ve skladbě ***Bad Touch*** (2013) ztrácí sólista kontrolu nad okolním světem a pod vlivem okolností, určených nahrávkou, se dostává do rozličných dimenzí. Její autor Casey Cangelosi (*1982) pracuje s performerem jako s médiem pro vizualizaci elektroniky. V prvních třech částech kompozice (*The Touched*, *The Antenna*, *The Mixed Self*) si kombinace hlasů a umělých zvuků vycházející z reproduktorů podmaňuje interpreta, jenž s ní svádí vnitřní boj. Avšak v závěrečné čtvrté části (*The Constellations*) vše utichne a za tónů Bachova *Preludia C dur* spolu se září souhvězdí dochází ke katarzi.

Julie Spencer (*1962) svou kompozici ***Everybody Talk About Freedom*** (2013) věnovala síle živého projevu. Jde o přímou výpověď nezávislého jedince, který obhajuje svobodu jak osobní, tak politickou. Je pro něj natolik důležitá, že by se pro ni vzdal všeho, což vede k otázce, zdali volnost lze nabýt pouze revolucí vlastní mysli nezávisle na sociálně-ekonomickém kontextu doby. Místy také vyplouvá na povrch varování před konzumní společností. Mluvené slovo doprovází preparovaná

marimba, která mu dodává nádech ironie, čímž jen podtrhuje závažnost celého sdělení.

„*Music can become an informal mode of two-way traffic between the living body (i.e. mind) and the changing world.*“ – Yuji Takahashi (*1938) je nejen klavíristou, ale také autorem bezpočtu kompozic, mezi něž mimo jiné patří skladby zahrnující částečnou improvizaci a recitaci. V případě *Vlka (The Wolf)* (1988) Takahashi mluvené slovo přímo nevyužívá, ale inspiroje se jím. Skladba vychází z básně Osipa Mandelštama (1891–1938). Ruský básník a literát prostřednictvím své tvorby reflektoval tehdejší společensko-politickou situaci a otevřeně kritizoval stalinismus, což vedlo k jeho zatčení a odsouzení do vyhnanství. Později byl jeho případ přezkoumán a Mandelštam byl poslán na Sibiř, kde zemřel v táboře nucených prací. Báseň napsaná mezi sedmnáctým a osmadvacátým březnem roku 1931 je obhajobou vlastní existence, pro kterou se člověk vzdal sám sebe a voláním po svobodě a bezpečí, které básník nachází v přírodě. Takahashiho *Vlk* je vystavěn ve stejné formě jako poem. V jednotlivých úsecích zachycuje autor pomocí laděných

bubnů, dřev a gongů Mandelštamovy obrazy, ale zároveň interpretovi dává volnost v podobě improvizčních bloků, kterými obohacuje své myšlenky. Jak s mohutností teze první sloky skladba začíná ve *forte*, tak během dalších částí dynamika v závislostech na sdělení kolísavě klesá, až se nakonec v symbióze s básnickovým smířením naprosto rozplyne.

Za velikou slávu věků budoucích,
za udatnost lidského rodu
zřekl jsem se štěstí, dávno nepozdvih
jsem k ústům číši otcovských hodů.

Věk vlkodlak zezadu mě rve,
ale můj rod není vlčí plémě,
raději jak čapku v teplém rukávě
sibiřské kožešiny ukryjte mě!

Neuvidíte pak ustrašence, kterému
smečka roztrousila zkrvácené kosti,
celou noc mi modré lišky budou tmu
ozařovat prapůvodní světelností.

Zaved'te mě tam, kde protéká
nocí Jenisej a sosna po hvězdě sahá,
nejsem z rodu vlků, jsem z rodu člověka,
v člověku pouze spatřím svého vraha.

Motiv přírody se také nachází v grafické partitúře *Mountains* (2020). Skladatelka Maríia Bulla (*1993) ráda pracuje s prostorem. Její partitury velkých formátů, stejně tak jako obrovská plátna v galeriích, hráče pohlcují a dávají mu interpretační volnost. Zároveň jsou však bohaté na informace skrývající se v detailech. Hory se stoickým klidem meditují v prostoru, pomalu dýchají a nechávají se zmítat okolním životem, který se zájmem pozorují. Ten, kdo chce slyšet víc, jim musí umět naslouchat. Živé vystoupení, v tomto provedení, doplňuje nahrávka vytvořená interpretem, z níž k nám mimo jiné promlouvá skladatelčin hlas.

Still
like mountains
Moving
like mountains
Sound
is
light
in space
Moving
All is
becoming
One
Made of
All

▼ *Reflections on the Nature of Water* (1986) Jacob Druckman (1928–1996) zachytil impresi šesti různých podobností vody – *Crystalline, Fleet, Tranquil, Gently Swelling, Profound, Relentless*. Celé dílo působí jako jedna z Monetových maleb. Snové sekvence střídající rychlé běhy skrývají řadu mikrosvětů, které v konečné scénérii kreslí zářivé stíny neuchopitelných motivů. Voda zde figuruje jako základ všeho – podstata, v níž se zrcadlí konec svobody jedné a začátek druhé.

Epilog – závěrečné slovo interpreta

Předmět svobody, potažmo volnosti, je jedním z mých celoživotních témat. Pokaždé když už jsem mu nadosah, už natahuji ruku a cítím na konečcích prstů jeho podstatu, uteče mi a zanechá mě s pocitem nutnosti dalšího hledání. Čím více vím, čím více si všímám a čím více naslouchám, tím více si uvědomuji, že volnost nelze trvale zachytit. Avšak je možné se jí přiblížit pomocí toho, co člověk při cestě za ní nachází. Z mých dosavadních poznatků vzešel text, se kterým bych ráda dnešní dobrodružství uzavřela:

Sedím brzy ráno u rybníka a vyčkávám, až se v dáli objeví slunce.

Sedím s očima zavřenýma a poslouchám, jak vítr hraje na rákosí.

Svět se pomalu probouzí, den začíná.

Neočekávané se stává očekávaným a všední nevšedním.

Sedím v té absolutní kosmické harmonii, vítr pomalu ustává.
Otevru oči
Divám se do tmavé hvězdami obsypané oblohy
Tam kde den končí, druhý den začíná.
Svět se pomalu vytrácí do vsudypřítomné pohody
Neočekávané zůstává očekávaným a všední se stalo nevšedním.

Pokaždé, když hraji, sedím u rybníka...

Kristýna Švihálková

Březen 2021